

É R T E S I T Ő

„KOLOZSVÁRI ORVOS-TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT“

ötödik orvosi szakülése 1876. október 13-án.

A választmány megbízásából összeállítja: HÖGYES ENDRE, titkár.

1.

Stern János kóresetet mutat be, mely a kórisme megtételének bajos volta miatt érdemel figyelmet. Beteg 42 éves, napszámos s mint ilyen az országut kavicsolásánál van alkalmazva. Nehány nap előtt történt felvétele alkalmával a köztakarón nagyság és kifejlődésre nézve különböző göcsök találtak. A legifjabbak borsó- egész babnyiak voltak piros bőrrel fedvék, fájdalmasak és lobos udvarral környezvék; az előbbre haladottakon már látható volt, hogy a felhám geny által fel volt emelve; a legfelettebbeken a felhám egészen keresztül törve, a göcsök vastag beszáradt sárgás pörkökkel borítva, krajcár egész garas nagyságu anyag hiányokká változtak át, melyekből nyomásra nagy mennyiségű vastag zöldes geny szivárgott elő. Ezek mellett tallér, egész tenyérnyi többékevésbé mélyreható, kerek vagy ellipticus, élesen határolt udvar által körülvevett, szintén beszáradt pörkökkel fedett sejtszöveti roncsolások voltak láthatók, melyekből genyet szintén nagy mennyiségben lehetett kinyomni. Az esetelt kórkép mai napig csak annyiban változott meg, a mennyiben két fürdő és diachylon kenőcs alkalmazása következtében a pörkök el lettek távolítva, a meggyült geny elmosatott, úgy hogy most szabad anyagihiány látható. Akkor épen úgy, mint most, leginkább a nagyobb bőrroncsolások, kör- és vesealakjuk folytán, első pillantásra azon benyomást tették, mintha roncsoló bujag volna előttünk, hol a nagyobb fekélyek egyes széteső gummák (syphilomák) összefolyásából jönnek létre, miáltal ezek öblözetes szélük következtében kigyózó külemet nyernek.

Stern figyelmeztetve azon körülményre, hogy az ifjabb göcsök felett a bőr élénk piros, hogy ezeket, valamint a nagyobb anyagihiányokat is lobos udvar veszi körül, hogy fájdalmasság és csak kis fokú beszüremkedés van jelen, mely tünetek ellenkeznek a gumma sajátos tulajdonságaival, továbbá, hogy az ifjabb kivirágzások valóságos genytüszők, mi szintén a gumma természete ellen szól és végre felemlítve, hogy a beteg nyilatkozata szerint a keresztájon levő anyagihiányok helyén 6 hét előtt jelentkeztek a göcsök, a karokon levők 3 héttel ezelőtt keletkeztek: a gummát a folyamat gyors lefolyása miatt is kizárván a kórismét kelevényre (furunculosis) állapítja meg.

A furunculosis létrejövését illetőleg jelen esetben ki lehet zárni mindenféle belső okot: emésztési zavarokat, gyomor- és májbetegséget, váltólázt, cukros húgyártat. valamint a külső okoknak is nagy részét. Beteg folytonosan szabadban dolgozott, rossz levegőt nem légzett; vizgyógyomód nála nem volt alkalmazva; rühnek, viszketeg- vagy izzagnak maradványait testén nem találhatni, tehát főként, mivel a kelevények legnagyobb száma ott fejlődött, hol a ruha leginkább a testhez szorult, a betegség okát ruhatetekben kell keresnünk. E feltevés két mozzanat által nyer megerősítést. Egyik az, hogy a beteg hat héten át porondot rostálva, folytonosan porban dolgozott, fehérneműt nem változtatott, le nem vetkezett, tehát a legnagyobb tisztátalanságnak volt kitéve. A másik az erős viszketés, melyet beteg ez idő alatt érzett, miért gyakran volt kénytelen magát vakarni. Ezen esetben tehát a furunculosis egész biztonsággal ruhatetek idézték elé.

2.) Högyes Endre a lélekzés mérés (spirometria) módszereit ismerteti és elősorolja azon vizsgálatok eredményét, melyeket e módszerek

segélyével eddigelő a lélekző képesség (Vitalcapacitát) meghatározására ép és kóros viszonyok között tettek.

Terjedelmesen előadja e tekintetben Hutchinson, Wintrich, Arnold, ujabban Waldenburg észleleteinek eredményeit, megismertetvén azon vizsgálatokat is, melyeket ő a gyakorlatnak a lélekző képesség növelésére való befolyása felett korábban eszközölt, melyből kitűnik, hogy Hutchinson, Wintrich, Waldenburg ellenkező állításaikkal szemben, a gyakorlatnak igen is van befolyása a lélekző képesség növelésére, a mennyiben egyeseknél 10—14 napi gyakorlat után 25—30 %-nyi növekvés volt abban észlelhető.

Azután a lélekzés mérés értékéről szól a kór meghatározásban. A spirometria segélyével csak tetemes eltéréseket lehet felismerni a lélekző képesség normalis értékétől. A normalis lélekző képességet is csak igen nagy, 10—20 %-nyi hibáról lehet meghatározni; kisebb eltérések azért, nem mutatnak okvetlen kóros állapotokra. A spirometriával mindig csak annyit lehet meghatározni, hogy a lélekző képesség közel áll-e a normalishoz vagy sem. Továbbá e módszer csak is a lélekző képesség mibenlétéről ad felvilágosítást, magára a kórfolyamat minőségére nézve nem; így a differentialis kórmeghatározásban nem alkalmazható. Annál fontosabb e módszer azonban az egyes esetek huzamosabb megfigyelésénél, a mennyiben a lélekző képesség változását vagy rosszabbodását számtani értékekben adja meg; így a kórjóslat megállapításánál és az alkalmazásba vett gyógyeljárás hatályossága vagy hatálytalanságának meghatározásánál megbecsülhetlen eszköz. A spirometria elterjedésének úgy a kórodai mint a magánygyakorlatban nézete szerint leginkább az állott utjában, hogy a lélekzés mérő eszközök, (sem a Hutchinsonféle vagy az ez után készült spirometerek, sem a gázóra) nem voltak eléggé jutányosak és eléggé transportábilisok.

Kapcsolatban ezzel bemutat egy Lowe féle compendiosus spirometert, melyet a kórtani intézet részére az idei londoni tudományos eszközök kiállításáról hozott magával. Ez eszköz kicsinységénél fogva transportabilis. Nagysága alig nagyobb, mint egy jó ivó pohár. Felső része óraszerű tokot képez, melynek czimplapjáról le lehet olvasni angol köbhüvelyekben a gépen keresztül kilehelt levegőt. A lemérés elve abban áll, hogy egy az óralap alatt levő zárt hengerbe egy kis szélkerék van behelyezve, melyet a zárt a tokba vezető csatornán befújt levegő forgásba hoz s forgása közben a kerék tengelyével kapcsolatban levő óramu-

tató a forgások számát leírja. A bevivő csatornával szemben egy kis cső vezeti ki a gépet megjárt levegőt. E kivezető csövön egy szelep zárja el a nyílást, egy kis rugó által folytonosan odatartva; a rugónak csak annyi ereje van, hogy mintegy 10—14 mm. vizoszlopnyi légnyomásra kinyilik. A kis gép bevezető nyílása és a száj közé még egy kis sűrítő edény jön, mely a kilégett levegőbeli vizpáráknak lehülése és felfogása végett használatkor hideg vízbe állítandó. Mindenik eszköz mérőképessége külön van meghatározva és az eszköz hibája ritkán hágja túl az 1—2 %-ot.

Az összeállítás és használás következő. Egy kaucsuk-cső üvegszár részlet által a szájba illesztetik. A kaucsuk-cső másik vége a sűrítő azon csővére huzatik, mely mellé „in“ van írva; a sűrítő azon csőve, melyre „out“ van írva, a spirometerrel áll kapcsolatban. Használatnál előbb mély lélekzetest kell venni és a kaucsuk-cső szár részletét a szájba vévén, azon át olyan mélyen kilélekzeni a mennyire csak lehet.

Az eszköz a londoni kórházakban és magánygyakorlatban el van terjedve, könnyen szállíthatósága, aránylag nem nagy ára miatt (4 $\frac{1}{2}$ font sterling) ha megismerik, a szárazföldön is el fog terjedni.

3.) Genersich Antal kétes eredetű ősrégi koponyát mutat be, mely 1873-ban a kolozs-kocsárdi vasútvonal építése alkalmával a kolozi nagy töltés tövében egy méternyire a föld színe alatt közvetlen egy sótelep felett, emberi csontváz maradványaival találtatott. Ugyane helyen 3 méter távolságban nagy mamuth-agyar feküdt. A koponya meglehetősen épen maradt s valószínűleg férfié volt, ki a középkort elérte. A felvett mérések szerint a koponya kis ürtérrel (1370 kcm) biró, subbrachycephal, plathycephal, prognath, kryptozyg koponya, igen hátrafekvő helyzeti indexxel (7). Ősrégi volta nem bizonyos s az együttlét a mamuth-agyarral esetleges is lehet, de azon körülmény, hogy a szürke agyag réteg, melyben találtatott, tökéletesen egyenlő volt, hogy e rétegben a víz áthatlanság miatt a rothadási bomlás csak igen lassan mehetett előre s hogy a koponya méretei a környékben lakó népfajoktól különböznek, mégis ősrégi eredete mellett szól. Kórtanilag érdekes ezen koponya a miatt, mert a nyakszirtpikkely felső része két nagy Wormcsont beékelése folytán igen szembetűnő eltérést mutat, a mennyiben a nyakszirtpikkely felső fele a közepetti vonalban felfelé haladó 7 cm. hosszú, alul 7 cm. széles, de csakhamar [3 cm. magasságyira] 3:2 cmnyire keskenyülő és fent tompa háromszögű csúcsban végződő nyujt-

ványnyá alakult át; ezen alakváltozás az ugynevezett Tschudi-féle csontra emlékeztet, mely Peru bizonyos régi lakosainál állandóan előfordul. A koponya mellső oldal kutacsainak megfelelőleg is jobbról, balról egy-egy 3 szögletű ékelt csontlemez van. A Worm-féle csontoknak jelenléte amellet bizonyít,

hogy a koponya kis ürmértéke, az illető emberfajhoz képest még aránylag nagy volt, miután tekintélyesebb Worm-csontok többnyire csak aránylag nagy koponyákon találtak.

(Az értekezés a muzeum-egylet lapjaiban fog megjelenni.)

A szakülések és természettudományi estélyek programja az 1876-ik évre.

	Jan.	Febr.	Mart.	April.	Octob.	Nov.	Dec.
Természettudományi estélyek:	—	11	3	7	7	4	2
Orvosi szakülés	—	18	10	21	13	10	8
Természettudományi szakülés .	21	25	17	28	20	17	15